

УДК 687.016

К.Л. Пашкевич

к. т. н., доцент, доцент кафедри ергономіки і проектування одягу,

М.В. Колосніченко

д. т. н., професор, декан факультету дизайну,

І.В. Фролов

аспірант кафедри ергономіки і проектування одягу,

К.О. Науменко

магістрант кафедри ергономіки і проектування одягу,

Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)

АРХІТЕКТУРА ЯК ТВОРЧЕ ДЖЕРЕЛО ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЙ ОДЯГУ СКЛАДНИХ ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВИХ ФОРМ

Анотація: розглянуто принципи проектування колекцій одягу складних об'ємно-просторових форм на основі системного підходу з використанням творчого джерела – творів архітектури. Виконано аналіз впливу художнього стилю архітектури на формування модних тенденцій в одязі, запропоновано послідовність аналізу творів архітектури та трансформації їх основних ознак на костюмні форми. Розроблено авторську колекцію моделей чоловічого і жіночого одягу на основі дослідження творчості архітектора Захи Хадід з використанням метода деконструкції.

Ключові слова: колекція одягу, метод деконструкції, об'ємно-просторова форма, структурний аналіз, творче джерело.

Постановка проблеми. Дизайн-проектування нових моделей одягу – це комплексне рішення художньо-конструкторських та технологічних завдань в процесі розробки ескізів, макетів, креслень, технології виготовлення та зразків виробів відповідно до споживчих і виробничих вимог. Результатом правильно організованого процесу художнього проектування є продукт дизайну – виріб, прогресивно вирішений з позицій естетики, технології, економіки тощо. Правильно органігована об'ємно-просторова структура і яскраво виражена тектоніка виробу створюють передумови для цілісності та гармонійності форми одягу [1].

Напрями сучасної моди декларують популяризацію моделей одягу складних об'ємно-просторових форм та конструктивного рішення. Для задоволення потреб споживачів одягу необхідне застосування нетрадиційних методів та інноваційних технологій проектування, незвичних творчих джерел. Також в сучасних ринкових умовах фешн-індустрії актуальним стає розробка

авторських колекцій одягу та їх подальше впровадження невеликими тиражами у промислове виробництво.

Актуальність теми полягає в необхідності системного підходу до створення колекцій одягу. Удосконалення дизайн-проектування колекцій одягу складних об'ємно-просторових форм із застосуванням сучасних методів на основі дослідження різних творчих джерел є актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні розробки у теорії системного проектування костюма і аналіз можливостей застосування інструментів наукового підходу до розв'язання проблем дизайн-проектування сучасного одягу виконують Г. І. Петушкова, Т. О. Бердник, І. А. Гардабхадзе, Т. В. Ніколаєва та інші. Яскравими прикладами дизайнерів, які займаються розробкою одягу складних об'ємно-просторових форм є Issey Miyake, Gianfranco Ferré, Ying Gao, Viktor & Rolf, Jean Paul Gaultier тощо.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – удосконалення дизайн-проектування колекцій одягу складних об'ємно-просторових форм на основі системного підходу з урахуванням модних тенденцій та методу трансформації творчої ідеї у костюм-образ. Вирішення поставленого завдання виконано шляхом аналізу впливу творів архітектури на формування модних тенденцій в одязі, дослідження творчості архітектора Захи Хадід і використання її концепції при створенні колекції моделей сучасного одягу.

Основна частина. Відомо, що колекції моделей одягу розробляють з урахуванням асортименту, функціонального призначення одягу, сезону, віку і статі споживачів одягу, стилю. За призначенням колекції ділять на перспективні, авторські, промислові та спеціальні [2].

Перспективна колекція, як правило, представляє нові стилі і тенденції майбутнього сезону, втілює провідні концепції розвитку моди. До перспективних колекцій належить велика частина колекцій високої моди «кутюр», а також колекції відомих дизайнерів «прет-а-порте». Їх характеризують яскравість образів, незвичний крій, новітні ідеї у галузі конструювання, технологій виготовлення моделей, матеріалів.

Авторська (творча) колекція виражає індивідуальну творчу концепцію дизайнера, його бачення перспектив розвитку моди, передбачає створення нових образних рішень з використанням засобів максимальної художньої виразності, таких, як стилізація, гротеск, контраст, епатаж тощо. Авторськими колекціями можуть бути як колекції високої моди, так і колекції класу «прет-а-порте», представлені визнаними майстрами світу моди та дизайнерами. Основне призначення авторської колекції – формування авторського стилю, демонстрація творчого потенціалу дизайнера.

Промислові колекції моделей розробляють на основі перспективних для впровадження у масове виробництво.

Формування колекції моделей на основі єдності концептуальної ідеї, образу, стилю, модних тенденцій, базової символ-форми, матеріалів, конструктивних рішень, технологічних прийомів, кольору і декору передбачає використання основних правил, які сприяють досягненню художньої виразності та естетичної досконалості.

При проектуванні перспективних та авторських колекцій моделей одягу дизайнери часто використовують різні творчі джерела: народний та історичний костюм, природні форми рослинного та тваринного світу, живопис, предмети побуту та декоративно-прикладного мистецтва, а також архітектуру [2].

Виходячи з класифікації мистецтв, архітектура і дизайн належать до пластичних мистецтв необразотворчого вигляду і входять до групи архітектонічних мистецтв. Належність до однієї групи базується на об'єднуючому їх формотворному принципі, структурі їхньої художньої мови, що підкреслює спорідненість дизайну з архітектурою. Це пояснює органічний стильовий зв'язок між костюмом і архітектурою, який втілюється в єдності образного рішення, схожості силуетів, принциповій схемі пропорційних відношень, тому архітектура є одним з яскравих творчих джерел при створенні костюма.

Як у творах архітекторів, так і творах дизайнерів має місце ряд спільних рис, а саме композиційний устрій форми, виявлення її структурних засобів, взаємовідношення з іншими формами і простором [3].

В основі витворів будь-якого архітектонічного мистецтва лежить формотворний чинник, структура, будова, які перетворені в художній образ. Принципи формоутворення в дизайні і архітектурі схожі, їх зв'язок можна прослідити в багатьох областях, особливо чітко в тектоніці [4].

Звернення до об'єктів матеріальної і духовної культури вимагає певного рівня культури та великої ерудиції, оскільки вони містять елементи певного світогляду своїх творців, епохи, яке виявляється не через одну певну якість об'єкта, а у взаємодії властивостей і якостей.

Архітектурні споруди відображають художній стиль епохи, як і твори будь-якого іншого виду мистецтва. Художній стиль певної епохи виражає естетичні погляди і уявлення людей, що знаходять відображення в архітектурі, мистецтві, декорі та костюмі на визначеному етапі розвитку людського суспільства (романський стиль, стиль бароко, класицизм, модерн тощо) [5]. Історичні художні стилі завжди відбивали стильову єдність архітектури, інтер'єру, декору, образотворчого і прикладного мистецтва, костюма.

Вважається, що архітектура очолює перелік мистецтв у межах художнього стилю, а костюм його завершує.

Історичний розвиток суспільства визначає функції і типи споруд, технічні конструктивні системи, художній лад архітектурних споруд. У різні історичні періоди застосовувалися різноманітні будівельні матеріали і технології, які суттєво впливають на створення архітектурних конструкцій [6].

Основні виразні засоби, що застосовуються в архітектурі, – композиція, тектоніка, масштабність, ритм, пропорційність, а також фактура і колір поверхонь матеріалів, синтез мистецтв тощо, також використовують і при дизайн-проекуванні моделей одягу.

Принципи організації творів архітектури, їхні лінії, форми, пропорції членувань будівель, прояв властивостей матеріалів – не тільки тектонічних, а й фактурних – є безпосередніми носіями образного змісту, які потім втілюються в лініях і членуваннях костюма, його ритмічній будові, використаних матеріалах тощо. Наприклад, при проектуванні костюму, як і творів архітектурі відчуття ритму досягається чергуванням елементів або закономірною зміною властивостей в певному просторі. Контраст, нюанс, тотожність – виразні засоби композиції, що характеризують процес візуального порівняння і зіставлення елементів один відносно другого використовують як при проектуванні архітектурних споруд, так і проектуванні моделей одягу.

Художня образність костюма досягається завдяки співвідлеглості, загальній гармонії компонентів композиції, елементами якої є матеріал (його фактура і колір), лінії, геометричний вид форми; засобами – ритм, пропорції, закон контрасту, нюансу, тотожності; властивостями – цілісність, виразність, масштабність. Зміна одного з компонентів призводить до зміни художнього образу споживача. Різне поєднання цих компонентів у кожному конкретному разі призводить до різного сприйняття системи фігура–костюм.

Мистецтво композиції колекції моделей полягає в умінні дизайнера побачити цікаве і істотне, організувати окремі компоненти в єдине ціле для вираження концептуальної ідеї. Таким чином, композиція колекції моделей – це організація художньої цілісності всіх елементів колекції моделей композиційними засобами для втілення її концептуальної ідеї, сенсу, загальної гармонії, виявлення художньої образності.

Сучасна архітектура світу приголомшує своєю незвичайною красою, яка втілена деколи в самих неймовірних формах. Одним з таких яскравих прикладів «архітектури майбутнього» є напрямок деконструктивізму і проекти архітектора Захи Хадід. Для деконструктивізму в сучасній архітектурі характерні візуальна ускладненість, несподівані зламані і нарочито деструктивні форми, а також підкреслено агресивне вторгнення в міське

середовище. Яскравими представниками напряму деконструктивізму, сформованого наприкінці 1980-х років, є архітектори Пітер Айзенман, Даніель Либескінд, Рем Колхас.

Як новий підхід до дизайну одягу метод деконструкції було запропоновано також у 80-і роки минулого століття. В його основі закладено вільне маніпулювання формою: використання асиметричного крою, нерівних країв, необроблених зрізів, різних прорізів в одязі, швів і виточок назовні, елементів незавершеності тощо. Першими у своїх колекціях метод деконструкції почали використовувати японські модельєри Йоджи Ямамото і Реї Кавакубо. Зараз багато провідних дизайнерів одягу, які використовують метод деконструкції. Це бельгійські дизайнери Мартін Маржелла, Енн Демелемейстер, Дріс ван Нотен і Уолтер ван Бієрендонк. У кожного з них свій почерк. Так для Дріса ван Нотена ключовими є етнічні мотиви. М. Маржелла відомий незвичайним накладанням матеріалів та новаторськими формами. Він радикально змінив уявлення про дизайн, переміщуючи по тілу отвори для рук, перевертаючи силуети та виставляючи назовні внутрішні шви одягу.

Вищенаведене підтверджує взаємозв'язок архітектури і дизайну одягу. Наприклад, у період переважаючих м'яких обтічних форм в архітектурі в моду входять моделі одягу об'ємної форми, вільного прямого або овального силуету з покатою лінією плеча.

Архітектурне бюро Zaha Hadid Architects пропонує незвичайно красиві і навіть футуристичні проекти, а саме, мультифункціональний центр Galaxy Soho в Пекіні (Китай) (рис. 1, а), галерея Roca Gallery в Лондоні, побудована для іспанського бренду Roca (рис. 1, б), культурний центр в Баку (Азербайджан) імені Гейдара Алієва (рис. 1, в) тощо.

Будівлі характеризуються незвичними формами і лініями: плавним і округлими формами, гладкою поверхнею і відсутністю кутів або навпаки, загостреними формами, різкими змінами форм. Не дивлячись на незвичне використання масштабності і пропорцій, розроблені споруди виглядають гармонійно і сучасно.

Досліджено творчість архітектора Захи Хадід, проведено художньо-композиційний та структурний аналіз будівель, на основі чого запропоновано авторську колекцію моделей одягу.

Розробка концепції колекції передбачає проведення системно-структурного аналізу творчого джерела. Виділені ознаки аналізують і синтезують у принципово новій комбінації, створюють образ або систему образів, в яких автор відображає реальну дійсність у перетвореному новому вигляді і змісті (рис. 2).

Рис. 1. Архітектурні споруди Zaha Hadid Architects

Рис. 2. Послідовність трансформації творчого джерела у костюмні форми

Ідеї колекції одягу можна розробляти у напрямі пошуку форми, фактури, кольору тощо, що мають оригінальність і новизну. При використанні творів архітектури для пошуку нової форми одягу зазвичай використовують асоціативний зв'язок форми з творчим джерелом. У сучасному костюмі використовують не прямі аналогії з архітектурою, а образні асоціації, що

народилися у процесі ретельного вивчення. Аналізуючи архітектурний об'єкт як джерело творчості, дизайнер відбирає лінії, маси, форми, пропорційність членувань будівлі, їх функціональний зміст. При цьому особливий інтерес мають внутрішні і зовнішні лінії, що будують абрис, контур на тлі піднебіння, рослинності, панорами кварталів і вулиць тощо.

При роботі з твором архітектури як джерелом творчості послідовно аналізують його найважливіші ознаки:

- форму і геометричний вигляд;
- силуетні лінії, що визначають площинне вираження форми;
- внутрішні пропорційні членування форми;
- ритмічну організацію форми (чергування отворів і порожніх просторів з суцільними площинами стін);
- матеріали;
- фактуру, декор і кольорове рішення.

Результатом вивчення творчого джерела є перетворення предметних, абстрактних та психологічних асоціацій на графічні, костюмні форми. На рис. 3, рис. 4 наведено приклади трансформації творчого джерела – архітектурних творів Захи Хадід на костюмні форми.

Аналіз творів Захи Хадід показав, що нове сприйняття світу в епоху цифрових технологій закономірно знаходить відображення і в архітектурі. Сучасні архітектори використовують метод деконструкції, пропонують різноманітні і навіть чудернацькі форми, але це є затребуваним у сучасних споживачів. Хвилеподібні і ламані зигзагоподібні форми, краплеподібні об'єми виявляються адекватніші сучасності, ніж аскетичні модерністські або класичні форми.

Методом аналізу fashion-колекцій флагманів модної індустрії (Chanel, Burberry Prorsum, Alexander Wang та інших) та методом аналогій із сучасним мистецтвом, було спрогнозовано модні кольори, форми та силуети, матеріали, інноваційні технології обробки жіночого одягу на 2016-2017 р. За результатами проведених досліджень для розробки колекції обрано білий, чорний, сірий та антрацитовий кольори, які вже кілька років поспіль не виходять із моди, прямий та вільний силует, вшивний рукав із подовженою лінією плеча, новітні матеріали для одягу, в якості декоративних елементів обрано аплікацію.

Взявши за творче джерело «архітектуру майбутнього» Захи Хадід, притаманна їй візуальна ускладненість, несподівані зламані форми були перенесені на моделі одягу. В той же час при розробці моделей колекції враховано ергономічні показники, розроблений одяг є зручним та багатофункціональним. Колекція «Amanita Muscaria» проектується для людей,

які надають перевагу стильним, але й зручним речам, цінують лаконичність моделі та не звичний крій.

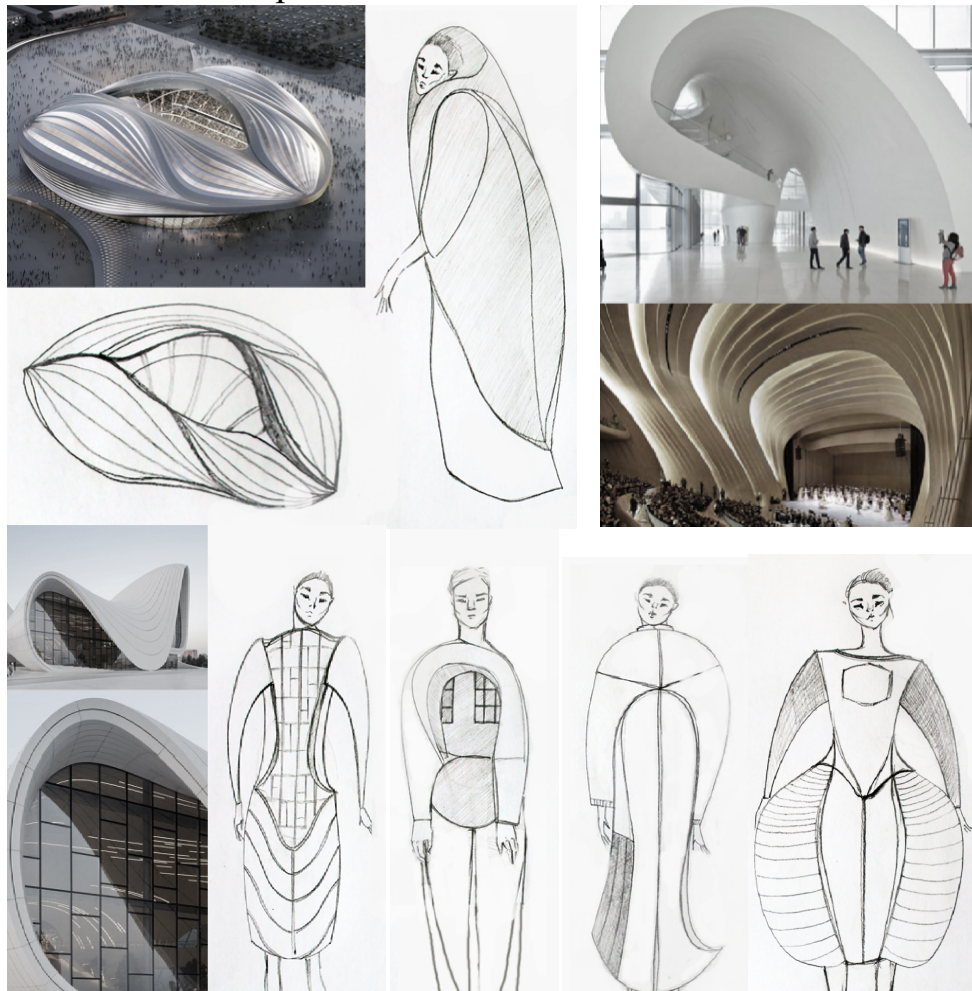

Рис. 3. Трансформація творчого джерела у костюм-образ

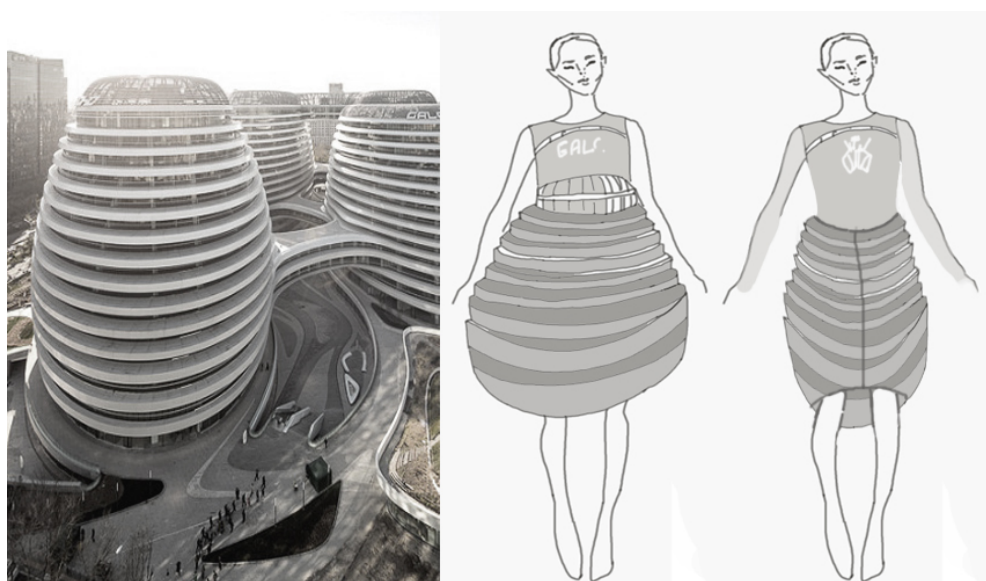

Рис. 4. Фор-ескізи моделей на основі творчого джерела

При визначенні мети проектування особлива увага приділялася саме відношенню споживачів до одягу. Колекція Amanita muscaria призначена для

жителів великих міст, це одяг, який підкреслює особистість та створює навколо людини характерний мікрокосмос. Особливу увагу було приділено комерційності колекції, вона розрахована на споживачів середнього достатку. Запропонована колекція належить до номінації *pret-a-porte*, головною її ознакою є носибельність та зручність у використанні.

Колекція повсякденного одягу для жінок та чоловіків, складається з таких видів одягу: сукні, спідниці, куртки, штани, шорти, комбінезон, жилети та в якості аксесуарів рюкзаки та сумки (рис. 5). Матеріали для одягу з комбінованим вмістом сировини, в моделях використані поєднання тканин різних фактур. В конструкції закладені великі прибавки на вільне облягання, що забезпечує зручність та універсальність розмірів.

Завдяки трансформації та деяким символічним елементам, колекція має багато цікавих складових частин та схованих від першого погляду деталей. Речі є носіями образного змісту колекції. Зовні це свіжа палітра кольорів та незвичних принтів з вкрапленням яскравих акцентів, які заховані в багатошарових конструкціях. Всередині – несподіване використання деталей одягу та їх нове застосування. Основні ознаки: сучасність, функціональність та зручність.

Для виготовлення моделей колекції використано матеріали: сатин-котон білого та сірого кольорів, плащові тканини білого, сірого та лимонного кольорів, органза, сітка, трикотажне полотно; застібки-блискавки, кнопки, магніти, пластмасові баклі, пластмасові пластини та дрід.

Рис. 5. Ескізи колекції *Amanita Muscaria*, створеної на основі творчості архітектора Захи Хадід

Деякі моделі колекції містять елементи трансформації: куртка трансформується в рюкзак; капюшон жилету пристібається до горловини спинки; сукня трансформується за рахунок передньої частини, що розстібається; деякі речі можна носити з обох сторін. В колекції використано тканини з принтами, а також аплікацію та оздоблення яскравою тасьмою (рис.6).

Рис. 6. Моделі колекції Amanita Muscaria

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізовано зв'язок творів архітектури та костюму, визначено, що художній стиль втілюється в архітектурі, а потім у модному костюмі. На основі аналізу творчості архітектора Захи Хадід розроблено авторську колекцію моделей чоловічого і жіночого одягу. Виявлено, що архітектура є невичерпним джерелом натхнення для дизайну одягу і потребує подальшого використання при розробці модних колекцій одягу.

Література

1. Пашкевич К. Л. Проектування тектонічних форм одягу з урахуванням властивостей тканин: Монографія. / К.Л. Пашкевич – К.: ПП «НВЦ «Профі», 2015. – 364 с.
2. Розробка колекцій одягу / А.М. Малинська, К.Л. Пашкевич, М.Р. Смирнова, О.В. Колосніченко. – К. : ПП НВЦ «Профі», 2014. – 140 с.
3. Яковлев М.І. Композиція+геометрія. / М. І. Яковлев // К.: Каравела, 2007. – 240 с.
4. Сафонова Е.В., Слабуха А.В. Архитектура и дизайн костюма. О взаимовлиянии и взаимопроникновении двух видов искусства. // Молодёжь и наука: Сборник материалов VI Всероссийской научно-технической конференции студентов, аспирантов и молодых учёных [Электронный ресурс]. — Красноярск: Сибирский федеральный ун-т, 2011. — Режим доступа: <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2010/section11.html>.
5. Колосніченко М.В. Мода і одяг. Основи проектування та виготовлення одягу: навч. посібник / М.В. Колосніченко, К.Л. Процик – К.: КНУТД, 2011. – 238 с.

6. Банистер Флетчер История архитектуры / Флетчер Банистер. – С.-Петербург: "Архитектура-С", 2012. – 768 с.

Abstract

Principles of designing of collections of clothes of difficult volume-spatial forms on the basis of approach of the systems with the use of creative source – works of architecture are considered. The analysis of influence of artistic style of architecture on forming of fashion tendencies in clothes is executed, the sequence of analysis of works of architecture and transformation of its basic signs in suit forms is offered. Author collection of models of man and woman clothes is developed on the basis of research of creation of architect Zakhi Khadid with the use of method of deconstruction.

Keywords: collection of clothes, method of deconstruction, volume-spatial form, structural analysis, creative source.

Аннотация

Рассмотрены принципы дизайн-проектирования коллекций одежды сложных объемно-пространственных форм на основе системного подхода с использованием творческого источника – произведений архитектуры. Выполнен анализ влияния художественного стиля архитектуры на формирование модных тенденций в одежде, предложена последовательность анализа произведений архитектуры и трансформации его основных признаков в костюмные формы. Разработана авторская коллекция моделей мужской и женской одежды на основе исследования творчества архитектора Захи Хадид с использованием метода деконструкции.

Ключевые слова: коллекция одежды, метод деконструкции, объемно-пространственная форма, структурный анализ, творческий источник.

УДК. 7.05

О.О. Перець

*старший викладач кафедри образотворчого мистецтва,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка (Україна)*

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ХУДОЖНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОВКІЛЛЯ НА ГРУНТІ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ СЕРЕДОВИЩНОГО ТВОРЕННЯ

Анотація. Опрацьовано системну модель художньої організації предметно-просторового середовища, яка відповідає традиціям східноєвропейського середовищного творення.

Ключові слова: художня організація предметно-просторового середовища, компонент середовища, складова (елемент) середовища.